

Welkom in mijn wereld: ondersteuningsbehoeften van ouderen met een verstandelijke beperking

Marloes Thalen

Mensen met een verstandelijke beperking worden steeds ouder door verbeterde levensomstandigheden en betere medische zorg. Dit komt overeen met de toenevende vergrijzing in de algemene bevolking. Hoewel de levensverwachting van zowel mensen met als zonder verstandelijke beperking toeneemt, verschilt het verouderingsproces van mensen met een verstandelijke beperking van dat van ouderen in de algemene bevolking. Het verouderingsproces van mensen met een verstandelijke beperking begint vaak al vanaf de leeftijd van 50 jaar. Bij mensen die functioneren op (zeer) ernstig verstandelijk beperkt niveau of mensen met downsyndroom, kan veroudering zelfs al vanaf de leeftijd van 40 jaar optreden. Daarnaast hebben ouderen met een verstandelijke beperking een verhoogd risico op het ontwikkelen van gezondheidsproblemen, zoals diabetes, depressie, obesitas, visuele beperkingen, slikproblemen, angststoornissen en dementie.

De toename in levensverwachting, de vroege geriatrische kwetsbaarheid en het mogelijk complexe verouderingsproces van mensen met een verstandelijke beperking heeft geleid tot veranderingen in ondersteuningsbehoeften en tot nieuwe uitdagingen voor zorgprofessionals in de dagelijkse zorg en ondersteuning. Echter de focus van eerder onderzoek bij deze doelgroep ligt voornamelijk op het medisch/fysiek vlak en lichamelijk welbevinden van ouderen met een verstandelijke beperking. In het proefschrift “Welkom in mijn wereld: ondersteuningsbehoeften van ouderen met een verstandelijke beperking” verkennen we de ondersteuningsbehoeften van ouderen met een verstandelijke beperking, het perspectief van ouderen zelf rondom dit thema en daarbij passende ondersteuningsbenaderingen.

De resultaten in dit proefschrift laten zien dat ouderen met een verstandelijke beperking, naast ondersteuning op het vlak van lichamelijk welbevinden, vooral ondersteuning nodig hebben op het gebied van emotioneel en existentieel welbevinden, zelfbepaling en persoonlijke relaties. Het proefschrift laat eveneens zien

dat er weinig psychosociale interventies voor ouderen met een verstandelijke beperking beschikbaar of ontwikkeld zijn, die zorgprofessionals direct kunnen toepassen in de dagelijkse zorg. Dit betekent dat zij weinig keuze of mogelijkheden hebben om psychosociale interventies in te zetten ondanks dat zij een cruciale rol spelen bij de ondersteuning van ouderen met een verstandelijke beperking. Op basis van deze bevinding is vervolgens binnen dit proefschrift onderzocht of Belevingsgerichte zorg een passende manier kan zijn om ouderen met een verstandelijke beperking te ondersteunen. Uit dit deelonderzoek blijkt dat Belevingsgerichte zorg inderdaad een veelbelovende ondersteuningsstrategie voor zorgprofessionals kan zijn die handvatten biedt aan zorgprofessionals om in te spelen op de complexiteit van het verouderingsproces en de veranderende ondersteuningsbehoeften van ouderen met een verstandelijke beperking. En dat het – naast de aandacht voor de medische en fysieke aspecten van de zorg voor ouderen met een verstandelijke beperking – hun aandacht helpt te vergroten voor de psychosociale aspecten van het verouderingsproces bij het verlenen van dagelijkse zorg aan ouderen met een verstandelijke beperking. Dit kan worden gezien als een belangrijke aanvulling op bestaande ondersteuningsstrategieën.

Het volledige proefschrift, inclusief Nederlandse samenvatting, is te downloaden via: https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/87140393/Thalen_Welcome_02-02-2024.pdf